

j. ř. s. Ježto jest notoricky známo, že obvyklé úřední pečeti jsou kulaté a bývají otiskovány v barvě černé, mělo si žalované družstvo — třebaž dotazem u soudu — před výplatou zjednatí jistotu, jak má vypadati zvláštní pečeť ve smyslu § 216 j. ř. s., když bylo na první pohled patrno, že usnesení jest opatřeno o b v y k l o u pečeti.

Naproti tomu, kdyby padělané usnesení bylo místo razítka se jménem soudce a podpisu kancelářského úředníka opatřeno padělaným podpisem soudce, nebylo by možno žalovanému družstvu klásti za vinu, kdyby se tímto padělaným podpisem soudce spokojilo, neboť zkoumání pravosti podpisu soudce by bylo možné toliko tehdy, kdyby všem peněžním ústavům i jiným korporacím, u nichž bývá jmění ukládáno, byly dodávány vzory podpisů všech soudců, oprávněných k podpisování vydávacích příkazů. Proto má zvláštní soudní pečeť zřejmě již podle úmyslu zákonodávce funkci kontrolní a zabezpečovací a je-li vydávací příkaz touto zvláštní pečeti opatřen, již to svědčí o tom, že i podpis soudce na usnesení jest pravý. Jest také jen malá pravděpodobnost, že by zvláštní pečeť soudní mohla býti padělána či zneužita, neboť tuto pečeť uschovává obvykle přednosta soudu.

Abý pak vydávací příkazy nemohly býti padělány ani případnou změnou textu, zakázalo min. spravedlnosti výnosem ze dne 19. VII. 1909, č. 21.342, č. j. 257/09 (viz Hartmannův komentář k j. ř. s., Kompas 1927, díl I., str. 648 nsl.), odevzdávati usnesení, určené pro schovací úřad, do rukou stran. Peněžním ústavům jsou tudíž vydávací příkazy doručovány poštou v soudních obálkách, takže i tím se osvědčuje jich pravost.

Z citovaného judikátu Nejvyššího soudu jest markantně patrno důležitost instituce zvláštní soudní pečeti a jest jen věcí praxe, aby vzájemným přizpůsobením se přinesla potřebné zjednodušení, bez újmy její zabezpečovací funkce, tak významné pro všechny zúčastněné.

Adolf Kocna:

VLIV PODÁNÍ ŽÁDOSTI ZA ODLOŽENÍ VÝSLECHU NA LHŮTU STANOVENOU V § 213, ODS. 2 Z. O P. D.

Zákonem Sb. č. 226/36 byl doplněn § 213 zákona o přímých daních připojením druhého odstavce tohoto znění: »Lhůta stanovená obviněnému, aby se dostavil k prvnímu výsledku (§ 214), nesmí býti zásadně delší 45 dnů, jinak nejdéle 60 dnů, sdělí-li vyšetřující úřad důvody tohoto prodloužení obviněnému. Další prodloužení této lhůty je přípustno jen, žádá-li o to obviněný. Do lhůty shora uvedené musí býti první výslech též skončen.«¹⁾

Jest nepochybným, že toto ustanovení bylo novelou do zákona připojeno zřejmě ve prospěch obviněného za tím účelem, aby byl chráněn před nečinností úřadu, nehledě k tomu, že lhůtovým omezením mělo býti dosaženo

¹⁾ Ve vládním návrhu zákona předloženém vládou 21. ledna 1936 poslanecké sněmovně (sněmovní tisk č. 266) ještě tento doplněk nebyl. K jeho připojení došlo teprve během projednávání v sedmičlenném užším výboru rozpočtovým výborem zvoleném a zpráva rozpočtového výboru (sněmovní tisk č. 542) o tomto doplňku výslovně praví: »Daleko důležitější jest však doplněk v odstavci druhém nově zde zařazený, jímž se stanoví přesná lhůta, do níž musí nejen dojít k prvnímu výsledku obviněného, nýbrž i do níž musí býti první výslech skončen. Obviněný ovšem může požádati, aby první výslech byl mu prodloužen, když by doba do skončení zbývající mu nestačila k uplatnění plného vysvětlení«.

i urychlení řízení se strany úřadu. Lhůta v citovaném ustanovení uvedená jest lhůtou zákonnou a to preklusivní, jejímž nedodržením úřad ztrácí možnost v trestním řízení pokračovati.²⁾

Podle ustanovení druhého odstavce § 213 zák., pokud lhůt se týče, jsou možny tyto eventuality: »Zásadně nesmí býti lhůta delší 45 dnů.« Jenom v tom případě může býti tato lhůta 45denní prodloužena o 15 dnů, t. j. celkem na 60 dnů a to úřadem, tedy jen z moci úřední, avšak pouze pod tou podmínkou:

- a) měl-li úřad důvody k prodloužení této lhůty a
- b) jestliže vyšetřující úřad důvody tohoto prodloužení obviněnému sdělí.

Jedině jsou-li splněny obě tyto podmínky, lze mluvit o platném prodloužení 45denní lhůty na lhůtu 60denní. Jinak nedodržením 45denní lhůty ztrácí úřad možnost v trestním řízení pokračovati. Toto prodloužení lhůty jest jediným, které úřadu dává citovaným zákonným ustanovením omezenou možnost prodloužití lhůtu k zahájení a skončení výsledku — správně prvního výsledku — obviněného.

Další prodloužení zákon nevyklučuje, avšak podstatně je omezuje tím, že je připouští pouze tehdy, jestliže o to žádá obviněný.

Z výše uvedeného tudíž jest patrné, že lhůta v § 213, odst. 2 stanovená jest zákonná, preklusivní lhůta rázu procesního, která může býti jenom omezeně prodloužena, a to:

1. vyšetřujícím úřadem z 45 dnů na 60 dnů, sdělí-li vyšetřující úřad důvody tohoto prodloužení obviněnému,
2. na žádost obviněného.

Ze shora uvedeného také vyplývá, že zmíněná lhůta se žádným úkonem ani nestaví ani nepřetrhuje (na př. ani odročením ať z moci úřední či na žádost strany nařízeným), takže nelze se v daném případě dovolávati ustanovení § 253, odst. 4 z. o p. d. a lhůta tato začíná běžeti okamžikem, k němuž připojil zákon začátek běhu této lhůty.³⁾ Lze mluvit tudíž v pravém slova smyslu jenom o prodloužení této lhůty.

Zákon nepředepisuje jenom, že ve stanovené lhůtě musí býti výslech obviněného zahájen, nýbrž výslovně v poslední větě druhého odstavce § 213 zák. o p. d. předepisuje, že ve lhůtě v tomto ustanovení uvedené, musí býti první výslech též skončen. Zákon tím správně rozlišuje dvě stadia rozdílná svou právní podstatou i účinky a důsledky, totiž zahájení výsledku a skončení výsledku. Vědomá záměrnost v rozdělení těchto dvou procesních úkonů nejzřejměji vychází nejen z citované důvodové zprávy rozpočtového výboru, ale zejména z prováděcího nařízení k § 213, odst. 2, kde se praví, že žádost může směřovati jednak k prodloužení lhůty k zahájení výsledku (žádost o odklad výsledku a pod.), jednak k odkladu skončení výsledku (na př. žádost o lhůtu k vyjádření ke sdělené skutkové podstatě podle § 214, odst. 2, žádost o přerušeni výsledku a pod.). Prováděcí nařízení pak výslovně dále stanoví, že ve smyslu předneseného petitu prodlouží se vyhověním žádosti buď lhůta k zahájení a provedení nebo pouze lhůta ke skončení výsledku.

²⁾ Vide A. Kocna: »Zahájení vyšetřování podle § 213 z. o p. d.« v »Daňové a bilanční revue«, ročník XXII/1943, str. 52 a násl.

³⁾ Podle prováděcího nařízení k § 213, odst. 2 lhůta k dostavení se k výsledku počíná se dnem, jenz jde po dni, kdy bylo zahájeno trestní řízení, čímž nadbytečně opakována jsou ustanovení zákona.

Z právě uvedeného se tudíž nepochybně podává, že žádost musí být náležitě konkretisována, aby úřadu bylo zřejmo, zda jde o prodloužení lhůty k zahájení výsledku či k jeho skončení, aby podle toho mohl rozhodnouti. Odpovídá pak jenom zásadě koncentrace procesních jednání v jednotlivých procesních stadiích, jestliže zákon vyšetřujícímu úřadu uložil povinnost nejen v stanovené lhůtě prvý výsledek zahájit, ale i skončit.

Otázku vlivu podání žádosti za odložení výsledku na lhůtu stanovenou v § 213, odst. 2 z. o p. d. nelze řešiti jednotně; nutno vždy individuálně každou žádost posuzovati ze všech v úvahu spadajících otázek a to jak formálních, tak hmotně právních. V zájmu stručnosti vycházíme z předpokladu, že obviněným podaná žádost za prodloužení lhůty stanovené v § 213, odst. 2 zák. byla podána včas a že návrh na prodloužení jest podle zákona přípustným.

Nepochybným jest, že obviněný může žádati za prodloužení 45denní vztahmo 60denní lhůty, kterážto prodloužení lhůty zákon zvláště kvalifikuje tím, že je označuje za »další« prodloužení. Za prvě prodloužení jest považovati případné prodloužení 45denní lhůty na 60denní z moci úřední. Z toho vychází, že zákon dává obviněnému právo žádati za prodloužení uvedené lhůty před uplynutím lhůty zákonem stanovené nebo případně vyšetřujícím úřadem již na 60 dnů prodloužené.

Spornou se zdá otázka, zdali může být obviněným za prodloužení lhůty žádáno jednou či vícekrát. Poněvadž zákon nemá výslovného (přímého) ustanovení o přípustnosti opětovného prodloužení, jest považovati za přípustné žádati za prodloužení lhůty k výsledku, ať co do jeho zahájení či k odkladu skončení téhož směřující, pouze jednou. Tomu nasvědčuje také nejenom účel zákona, nýbrž plyne to i z jeho gramatického a logického výkladu, neboť se praví výslovně: »další prodloužení je přípustno«, t. j. vyjadřuje se v singuláru a nikoliv v plurálu, jak by se musilo státi, kdyby zákon měl na mysli prodloužení opětovné (poněvadž pak musel by zákon zníti: »další prodloužení této lhůty jsou přípustna...«). Tato okolnost má nemalý význam, poněvadž v případě, že by úřad po lhůtě 45denní vztahmo 60denní k žádosti obviněného lhůtu tuto prodloužil a v uvedené lhůtě nedošlo k zahájení a skončení prvního výsledku, naopak žádáno bylo o další prodloužení této lhůty, aniž úřad vyslovil kontumační následky a dokonce vyhověl další, případně dalším žádostem za prodloužení zmíněné lhůty, nastaly by účinky prekluse, stejně jako kdyby úřad těchto lhůt nedodržel a úřad ztratil by možnost v trestním řízení pokračovati a trestní řízení bylo by zastaviti.

V této souvislosti nutno zdůrazniti, že jest velmi důležitým rozlišovati mezi žádostí za odročení výsledku a žádostí za prodloužení lhůty k témuž. V žádosti za odročení vůbec nelze spatřovati žádost za prodloužení lhůty, neboť odročení jest podstatně rozdílným od prodloužení lhůty. Za odročení výsledku možno žádati pouze v otevřené běžící lhůtě ať už 45- či 60denní nebo k žádosti obviněného prodloužené. Výsledek může pak úřad svým rozhodnutím odročiti jak k návrhu obviněného, tak z moci úřední kdykoliv a kolikrátkoliv, ovšem jen v mezích platně běžící lhůty. Kdyby strana měla na mysli, aby k odročení došlo až po uplynutí lhůty k zahájení či skončení výsledku stanovené, nebylo by lze žádati za odročení, nýbrž za prodloužení této lhůty, a i kdyby úřad takovéto žádosti vyhověl, bylo by toto rozhodnutí zmatečným a nastaly by účinky prekluse výše zmíněné.

Co do míry prodloužení lhůty zákon nemá žádného ustanovení, právě tak jako neobsahuje výslovného ustanovení o tom, že prodloužení projednávané lhůty není úmluvou stran, t. j. vyměřovacího úřadu a obviněného dovoleným (ať už by šlo o úmluvu výslovnou, či konkludentním činem zřejmě dohodu takovouto zastírajícím.⁴⁾ Poněvadž však se zřetelem na všeobecné zásady právní se považuje za esentiale negotii, aby při povolení prodloužení lhůty byla stanovena i délka prodloužené lhůty, jest míti za to, že v žádosti za prodloužení (podle slov zákona za »další« prodloužení) má obviněný uvést dobu, na kterou o prodloužení žádá a i kdyby tak neučinil, případně žádal za prodloužení lhůty na dobu neurčitou, musí úřad přesným dnem stanovit délku, do které lhůtu k výsledku prodlužuje.⁵⁾

Je tudíž patrné, že § 213, odst. 2 zák. poskytuje obviněnému nejednu nemalou výhodu. Tato nespočívá jenom v zabezpečení obviněného před nečinností nebo liknavou činností vyšetřujícího úřadu, ale nanejvýš v tom, že úřad jest nucen stále míti na paměti důsledky nedodržení lhůt v § 213 z. o p. d. stanovených, neboť ustanovení druhého odstavce citovaného zákona jest normou trestní a tu nelze přehlédnouti, že jakákoliv extensivní interpretace trestních norem jest zásadně vyloučena (vide Boh. Adm. 1105/22). Každý zákon, ať berní, trestní nebo jinaký, jímž se omezují svobody jednotlivce a ukládají povinnosti, musí býti vykládán přesně a vzniknou-li jaké pochybnosti, spíše na prospěch svobody jednotlivců. Ani správa státní ani soud nemá práva zakládati nebo rozšiřovati povinnosti a závazky, kterých zákonodárce nepochybným způsobem (§ 6 o. obč. zák.) neukládá. (Vide na příklad Boh. Adm. 1304/22, 2592/23, 2813/23 a další).

Vzhledem k uvedeným zásadám jest vycházeti také z předpokladu, že v případě, vzejde-li pochybnost o obsahu či rozsahu projevu obviněného, jest míti za to, že nejasný výraz jde na vrub vyšetřujícího úřadu, jestliže ovšem nejde o doslovný projev obviněného v jeho vlastním podání anebo o doslovné a přesné znění jeho projevu zapsané v protokole takže jestliže stilisoval volně žádost obviněného vyšetřující úřad nebo je-li nejasnost nebo pochybnost ve vyjádření vyšetřujícího úřadu, jest nejasné neb neurčité vyjádření na újmu vyšetřujícího úřadu, který ho použil a nemůže býti přičítáno k tíži obviněného.⁶⁾

Prodloužení 45denní lhůty jest posuzovati jednak restriktivně, jednak rigorosně, neboť intencí zákona jest prodloužení lhůty zákonem »zásadně«

⁴⁾ Per analogiam vide: § 128 c. ř. s., který v poslední větě obsahuje zákaz: »Prodloužení lhůt úmluvou stran není dovoleno«, Veselá: »Lhůty v trestním řízení« 1933, Weyr: »Správní řád« 1930, str. 148 a j.

⁵⁾ Běžným případem jest, že vyšetřující úřad dostaví se k obviněnému a doručí mu kvalifikovanou obsílku podle § 213, odst. 1 zák., kterou se zahajuje trestní řízení a nezřídká se stává, že vyšetřující úřad provede buď nahlédnutí do knih anebo jiný z úkonů k zjištění skutkové podstaty směřujících. Stane-li se pak v takovémto případě, že obviněný protokolárně požádá, aby výslech stanovený v obsílce na určitý den byl odročen na neurčito, pak nemůže býti v takovéto žádosti spatřována žádost za prodloužení lhůty v odst. 2, § 213 zák. kvalifikované, nýbrž žádost za pouhé odročení zřejmě v rámci 45denní vztazně 60denní lhůty, byla-li by úřadem takto prodloužena. Jestliže pak na takovouto žádost vyšetřující úředník sdělí, že žádosti vyhovuje, nemůže býti v tomto rozhodnutí spatřováno nic jiného než, že vyhovuje žádosti za odročení lhůty k výsledku stanovené, nikoliv však, že by tímto projevem byla prodloužena lhůta v § 213, odst. 2 zák. stanovená vzhledem k zásadám shora uvedeným.

⁶⁾ Srovnej s ustanovením § 915 ob. obč. zák.: »U smluv jednostranně zavazujících je v pochybnostech za to míti, že zavázaný chtěl převzítí spíše menší než větší břemeno; u oboustranně zavazujících vykládati je nejasné vyjádření na újmu toho, kdo ho použil.«

neproduzitelné povolovati pouze s ojedinělou výjimečností a s ohledem na to nutno i velmi přísně a jenom z vážných důvodů vyhovovati žádostem obviněného za prodloužení této lhůty zákonem tak striktně stanovené.

Podstata prekluse spočívající v tom, že zmeškání lhůty má za následek ztrátu práva předsevzítí procesní jednání lhůtou vázané, jest vzhledem k projednávanému předpisu zákona výstrahou varující jednak obviněného před lehkomyšlným a nedostatečně opodstatněným podáváním žádosti za prodloužení lhůty, jednak pro vyšetřující úřad před liknavostí anebo zbytečnou ohleduplností.

Josef Štulc:

VÁLEČNÉ ŠKODY NA CENNÝCH PAPIŘECH.

A. Základní předpisy.

Náhradu, kterou má poskytnouti Říše za škody, způsobené válečnými událostmi na movitých i nemovitých věcech upravuje v Říši — a podle svého § 36 také u nás — nařízení o válečných věcných škodách (KriegssachschadenVO, dále jen »základní nařízení« — z. n.) z 30. listopadu 1943, Říš. zák. 1940, I, str. 1567 — Věstn. ř. prot. 1941, str. 15.¹⁾

Z řady nařízení prováděcích a doplňujících byla ve Věstníku říšského protektora, po př. německého státního ministra pro Čechy a Moravu vyhlášena zejména: první z 2. XII. 1940, Říš. zák., I, str. 1557 — Věst. 1941, str. 32, o příslušnosti pro válečné škody, třetí z 28. I. 1942, Říš. zák. I, str. 49, Věst. str. 65, o válečných škodách neněmeckých osob, šesté z 8. VII. 1943, Říš. zák. I, str. 383 — Věst. str. 100, o zjednodušení, sedmé ze 6. XI. 1943, Říš. zák. I, str. 632 — Věst. str. 158, o válečných škodách na cenných papírech, a nařízení o zřízení Říšského úřadu válečných škod — (Reichskriegsschadenamt) — z 15. IV. 1941, Říš. zák. I, str. 205 — Věst. str. 222.

Naproti tomu některé předpisy nebyly ve Věstníku vyhlášeny, ač obsahují výslovné ustanovení, že platí i u nás, ku př. první a druhé nařízení o rozšíření platnosti základního nařízení na další území, z 18. IV. 1941, a 18. II. 1942, Říš. zák. I, str. 215 a 84, kdežto další rozšiřovací nařízení s tímž výslovným ustanovením opět ve Věstníku vyšla. Druhé p. n. z 10. I. 1941, Říš. zák. I, str. 27, jímž byl pruský vrchní správní soud pověřen zatímně činností říšského úřadu válečných škod, nebylo ani vyhlášeno ve Věstníku, ani svou platnost v Čechách a na Moravě samo nestanovilo, a přece zde platilo jako doplněk nařízení o příslušnosti, u nás platícího.

Nutno priznat i u nás účinnost celému souboru říšských předpisů o válečných škodách, pokud se zde jen mohou vyskytnouti skutkové podstaty, jimi předpokládané a není zřejmým úmysl zákonodárce, vyloučiti tyto podstaty z úpravy, patné v Říši, (§ 1, odst. 2 nař. říšského min. vnitra ze 3. IV. 1939, Říš. zák. I, str. 704, srov. Pužman, Právní praxe, III, str. 177, Svatauška, Všehrd XXI, str. 57). Ustanovení, vynechaná při vyhlášení ve Věstníku ovšem u nás neplatí: v jejich vypuštění nutno viděti buď úmysl vyloučiti říšskou úpravu, nebo zákonný výklad, že se taková skutková podstata nemůže vyskytnouti.

1. Pojem válečné škody, za níž Říše poskytuje odškodnění, jest vymezen kasuisticky:

Musí jíti o poškození, zničení nebo jinou ztrátu věci movité nebo nemovité

a) uvnitř území Říše včetně Čech a Moravy i přivtělených území, na něž byla platnost předpisů o válečných škodách rozšířena,

b) následkem útoku na toto území nebo nasazení branné moci, nutného z jiného podnětu (§ 1 z. n.),

¹⁾ Tím bylo nahrazeno starší nařízení o zjišťování škod — SchadenfeststellungsVO — Říš. zák. 1939, I, str. 1754 i s řadou prováděcích nařízení.